

ประเภทภูมิปัญญาด้าน การจัดการ

ชื่อภูมิปัญญา ส่องหล่อ

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ส่องหล่อ คือ ร่องน้ำที่อยู่ตรงใต้ชายคาในบริเวณบ้าน เป็นร่องดินที่ถูกขุด เพื่อรองรับน้ำฝนที่ชายคาที่ตกลงมาเพื่อเป็นทางไหลของน้ำฝน ไม่ให้เข้าไปท่วมบริเวณพื้นใต้ถุนบ้าน อันจะเกิดความเปียกแฉะ

ความเป็นมา

ส่องหล่อเป็นร่องน้ำใต้ชายคาที่ถูกขุด เพื่อรองรับน้ำฝนที่ตกลงมาไม่ให้เข้าใต้ถุนบ้าน และยังเป็นแหล่งที่ให้พวก ลูก เด็กเล็กแดง เป็นที่เล่น ไม่ว่าจะมึ่น้ำ หรือตอนหน้าแล้ง ก็จะอาศัยส่องหล่อเป็นที่เล่น การละเล่นพื้นบ้านได้อย่างสนุกสนาน ไม่ว่าจะในการเล่น ชนจู้จี้ (จู้จี้ คือ แมลงปีกแข็งที่เกิดมาจากคั้งที่วางไว้ในกองขี้วัว หรือขี้ควาย มีตัวเล็กดำ มีเขา เด็ก ๆ ชอบขุดนำมาขยันทันเล่น) การเล่นชนจู้จี้ จะขุดล่องกว้างประมาณ 1 ซม. ลึก 1 ซม. ยาวประมาณ 1 คืบ แล้วใช้จู้จี้ปล่อยลงทั้งสองข้าง ก็จะเกิดการชนกัน เป็นที่สนุกสนาน เฮฮา ครื้นเครง และ ส่องหล่อ ยังเป็นที่เล่นการละเล่นแบบพื้นบ้านพื้นเมือง อีกหลายอย่าง เช่น การลอยเรือ จากไม้ของต้นปอ และก้านมะพร้าว ตลอดจนก้านใบตอง ได้อย่างสนุกสนาน ไม่ว่าจะมึ่น้ำหรือไม่มีก็ตาม และยังเป็นที่อยู่อาศัยหลบร้อนของพวกสุนัขเวลาร้อน เพราะเป็นพื้นที่ที่มีความเย็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลของเดือนเก้าเหนือ ดังมีคำภายิตพังเพยว่า “เดือนเก้าหมาเผาอนน้า”

ส่องหล่อ เป็นลักษณะวิธีการ การจัดการเกี่ยวกับฝัง บริเวณบ้านเรือนที่นับวันจะหาคุน้ำได้ยาก เพราะสภาพบ้านเมืองในปัจจุบัน ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปเป็นการถมดินด้วยลูกรัง และราดเทด้วยคอนกรีต เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็จะมีและพบในแถบชนบทและบ้านเรือนที่ยกพื้นขึ้นสูง นับเป็นภูมิปัญญาในด้านการจัดการของคนอำเภอเวียงสา

ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ

1. น้ำไม่ไหลเข้าใต้ถุนบ้านให้เปียกแฉะ
2. เป็นการจัดระเบียบการจัดฝังบ้านให้น่าอยู่
3. เป็นการจัดการที่อยู่อาศัยตามภายิตโบราณ

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ที่ 4 บ้านบุญยืน ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110

 054 – 781105